

N:o 24.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående godtgörelse till jernvägsstyrelsen för förskottsvis utgifven expropriationsersättning för viss till Luleå—Gellivarebanan hörande mark; gifven Stockholms slott den 19 november 1897.

Med åberopande af bilagda protokoll öfver civilärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att af det anslag å 250,000 kronor, som af 1890 års Riksdag stälts till Kongl. Maj:ts förfogande att användas till bestridande af kostnader för verkställande af inköpet af Luleå—Gellivarebanan, ett belopp af 175,582 kronor må från riksgäldskontoret till jernvägsstyrelsen utbetalas såsom godtgörelse för af denna styrelse förskottsvis utgifven expropriationsersättning för mark, som, innan eganderätten till Luleå—Gellivarebanan öfvergått från Svensk—Norska jernvägsbolaget till svenska staten, för jernvägsanläggningen tagits i anspråk, men hvilken icke ingått uti det mellan bolaget och staten rörande banan uppgjorda köpeaftal.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

E. von Krusenstjerna.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 19 november 1897.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
 Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 grefve WACHTMEISTER.

23:o

Departementschefen, statsrådet von Krusenstjerna anförde härefter:
 Uti underdånig skrifvelse den 18 december 1896 har jernvägsstyrelsen gjort framställning om ersättning för af styrelsen förskottsvis utbetalda ersättningsbelopp i anledning af expropriation af mark för Luleå—Gellivarebanans behof.

Innan jag öfvergår att närmare redogöra för innehållet af jernvägsstyrelsens berörda skrifvelse, tillåter jag mig erinra om några med nämnda banas öfvertagande af staten förenade omständigheter.

På det Eders Kongl. Maj:t måtte blifva i tillfälle att för statens räkning för en köpeskilling af högst 6,750,000 kronor och på de vilkor i öfrigt, Eders Kongl. Maj:t bestämde, inköpa jernvägen mellan Luleå och gränsen mot Norge med alla dertill hörande byggnader och öfriga för trafikens behof utförda anläggningar jemte viss vid jernvägen befintlig rullande materiel, stälde Riksdagen år 1890 till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ej mindre nämnda belopp, 6,750,000 kronor, än äfven

för bestridande af kostnader för inköpets verkställande 250,000 kronor att, i den mån sådant erfordrades, användas för de dermed afsedda ändamålen; och anvisades de ifrågavarande beloppen, tillhopa högst 7,000,000 kronor, att utgå från riksgäldskontoret, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att lyfta beloppen, när Eders Kongl. Maj:t funne sådant nödigt.

Sedan genom kontrakt den 24 februari 1891 svenska staten träffat vilkorligt aftal om inköp af omförmälda jernväg, anmodade Eders Kongl. Maj:t den 6 augusti samma år fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa köpeskillingsbeloppet 6,500,000 kronor till Eders Kongl. Maj:ts ministers i London förfogande, hvilket jemväl skedde, hvarefter köpet afslöts och staten af Svensk—Norska jernvägsbolaget tillhandlade sig jernvägen med, bland annat, den dertill hörande mark, öfver hvilken bolaget förvärfvat eganderätt. Af den utaf Riksdagen anvisade köpeskillingen, högst 6,750,000 kronor, återstod alltså 250,000 kronor, som icke heller sedermera blifvit af Eders Kongl. Maj:t i riksgäldskontoret lyftade.

Af omförmälda för bestridande af kostnader för inköpets verkställande beviljade belopp, 250,000 kronor, har hittills lyftats 20,957 kronor 23 öre.

Vidare har 1892 års Riksdag till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ställt ett belopp af 2,800,000 kronor, att i mån af behof lyftas i riksgäldskontoret för att användas till kompletteringsarbeten å Luleå—Gellivarebanan och till inköp af rullande materiel för densamma äfvensom till ersättande af de för banan under år 1891 hafda utgifter; och har nämnda belopp, till följd af särskilda nådiga bemyndiganden, blifvit i dess helhet i riksgäldskontoret lyftadt, till en del af statskontoret och i öfrigt af jernvägsstyrelsen.

Sedan sistnämnda styrelse uti underdånig skrifvelse den 9 februari 1894, med erinran att, då Luleå—Gellivarebanan öfver gick i statens ego, Svensk—Norska jernvägsbolaget ännu icke med Luleå stad träffat bindande öfverenskommelse angående ersättning för åtskilliga, staden tillhöriga jordområden, derå bolaget anlagt jernvägen, meddelat, bland annat, att sedan derefter behofvet af ökadt utrymme vid Luleå stad och å den så kallade Svartön af vederbörande bandirektör anmälts, styrelsen med nämnda stad, som till större delen egde de områden, som erfordrades för berörda behofs tillgodoseende och hvilka delvis redan tagits i besittning för jernvägen, inledt underhandlingar om förvärfvande af eganderätt till ej mindre sistnämnda, Luleå stad tillhöriga mark, än äfven den mark, som staden egde och Svensk—Norska jernvägsbolaget

tagit i anspråk för jernvägens framdragande; att dessa underhandlingar emellertid icke ledt till något resultat; samt att derjemte eganderätten till en del af det område, som afsetts att förvärfvas å den så kallade Svartön, vore underkastad tvist mellan Luleå stad och Björnsby byamän, behagade Eders Kongl. Maj:t med anledning af jernvägsstyrelsens uti berörda underdåniga skrifvelse i sådant hänseende gjorda framställning, genom nådigt bref den 14 juni 1894 medgifva, att styrelsen finge, der godvillig öfverenskommelse ej kunde träffas, i den ordning nådiga förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 stadgade, för statens jernvägars räkning inlösa ej mindre af Luleå stad tillhörig mark och den jord, angående hvilken tvist påginge mellan staden och Björnsby byamän, än äfven af den andra personer tillhöriga mark de områden, som för jernvägens behof erfordrades enligt styrelsens skrifvelse bifogade, utaf kommissionslandtmätaren Z. E. Wallmark upprättade kartor med tillhörande beskrifning och häfdeförteckning, i den mån samma områden icke redan kunde vara svenska staten tillhöriga.

Uti sin ofvanomförmälda underdåniga skrifvelse den 18 december 1896 anför jernvägsstyrelsen följande:

Jemlikt det genom nådiga brefvet den 14 juni 1894 erhållna bemyndigandet hade styrelsen uppdragit åt t. f. intendenten vid Luleå —Gellivarebanan att gå i författning om att ifrågavarande expropriationsförrättningar blefve verkställda, samt att de ersättningar, som af vederbörande expropriationsnämnder bestämdes, blefve behörigen utbetalade. I behörig ordning hade ock under loppet af åren 1895 och 1896 berörda expropriationsärenden vunnit handläggning och afslutats, hvarefter Luleå stads drätselkammare till styrelsen insändt räkning å de ersättningsbelopp, tillsammans 212,727 kronor, som jemlikt expropriationsnämndernas och vederbörande underrätters laga kraftvunna beslut borde staden tillkomma. Af nämnda summa skulle emellertid jemlikt Neder-Luleå häradsrätts föreskrift i utslag den 15 maj 1896 till följd af uppkommen tvist mellan Luleå stad och Björnsby byamän rörande vissa områden å Svartön ett belopp af 17,741 kronor 50 öre deponeras i Sveriges riksbank. Af beloppet 212,727 kronor utgjorde i öfrigt 504 kronor kostnader för expropriationsförrättningar, i hvilket senare afseende styrelsen dessutom genom vederbörande underrätters beslut förpligtats att till andra vederbörande än Luleå stad utgifva tillsammans 4,025 kronor 53 öre, hvadan alltså hela det ersättningsbelopp, styrelsen ådömts utgifva, uppginge till 216,752 kronor 53 öre, deraf 212,223 kronor för jordlösen och 4,529 kronor 53 öre för expro-

priationskostnader. Då af expropriationshandlingarne icke direkt framginge, huru stor del af den exproprierade marken förut innehafts af Svensk—Norska jernvägsbolaget och huru stor del deraf intagits sedan jernvägen kommit i statens ego, hade styrelsen anmodat kommissionslandtmätaren Wallmark att i detta hänseende verkställa utredning; och hade Wallmark derefter inkommit med intyg, utvisande att områden, för hvilka enligt expropriationsnämndernas beslut ersättning faststälts till sammanlagdt belopp af 36,641 kronor, intagits efter det Gellivarebanan kommit i statens hand, men att det exproprierade området i öfrigt, hvarför ersättningsbeloppet således utgjorde 175,582 kronor, före tiden för banans öfverlåtelse till staten varit för banans behof intaget. Vidare hade styrelsen låtit verkställa utredning, till hvilken del den genom domstolarnes utslag ådömda expropriationskostnaden, 4,529 kronor 53 öre, kunde anses vidlåda de olika områdena; och hade denna utredning gifvit vid handen, att 3,476 kronor 26 öre borde anses belöpa på det före köpet intagna området samt 1,053 kronor 27 öre på det sedermera intagna.

Med anmälan att styrelsen, på det staten måtte undgå att för de sålunda ådömda beloppen gälda ränta, af under händer varande medel liqviderat samma belopp, anhåller nu styrelsen hos Eders Kongl. Maj:t om beredande af ersättning för de sålunda förskottsvis gjorda utbetalningarne, dervid styrelsen, med tillkännagifvande att af ofvanomförmälda anslag å 2,800,000 kronor, som 1892 års Riksdag ställt till Eders Kongl. Maj:ts förfogande för att användas till kompletteringsarbeten å Luleå—Gellivarebanan med mera, en besparing af 81,194 kronor 27 öre funnes disponibel å de af styrelsen lyftade medlen, hemställer dels att, då, hvad anginge den summa som belöpte på det redan af Svensk—Norska jernvägsbolaget intagna området — med kostnader 179,058 kronor 26 öre — denna summa syntes böra gäldas af det anslag, 6,750,000 kronor, som 1890 års Riksdag anvisat för inköp af Luleå—Gellivarebanan och å hvilket anslag ett belopp af 250,000 kronor återstode disponibelt, Eders Kongl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att hos riksgäldskontoret å sagda anslag lyfta det för ändamålet erforderliga beloppet, dels ock att Eders Kongl. Maj:t måtte medgifva, att den summa, som belöpte å det nyintagna området — med kostnader 37,694 kronor 27 öre — finge gäldas af förenämnda, hos styrelsen innestående besparing å anslaget till kompletteringsarbeten å Luleå—Gellivarebanan med mera.

Öfver denna jernvägsstyrelsens framställning, utom i hvad densamma afsåg tillstånd för styrelsen att använda besparing, som upp-

kommit å det till kompletteringsarbeten å ifrågavarande bana beviljade anslaget, hafva fullmäktige i riksgäldskontoret den 14 januari innevarande år på anmodan afgifvit yttrande, deruti fullmäktige till en början erinrat, att uti anförande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1892 angående medel till Luleå—Gellivarebanans försättande i fullständigt skick med mera dåvarande chefen för civildepartementet beträffande det belopp å 250,000 kronor, som återstode af den för nämnda banas förvärfvande anvisade köpeskillingen, meddelat att, enär af den för bestridande af omkostnader för inköpet af samma bana anslagna summa, 250,000 kronor, antagligen komme att utgå endast 20,000 till 30,000 kronor, af hela det af Riksdagen dels för inköpet och dels för kostnaderna beviljade anslag skulle inbesparas åtminstone 450,000 kronor, att derefter i den vid 1892 års riksdags statsutskotts memorial n:o 83 fogade, af utskottet uppgjorda förslagsberäkning öfver riksgäldskontorets inkomster och utgifter från och med den 12 maj 1892 till samma års slut den fullmäktige medgifna upplåningsrätt minskats med skilnaden mellan de vid 1890 års riksdag anvisade medel för inköp af banan mellan Luleå och norska gränsen, 6,750,000 kronor, samt den af riksgäldskontoret betalda köpesumman, 6,500,000 kronor, eller 250,000 kronor, samt att Riksdagen ur reglementet för riksgäldskontoret uteslutit det af 1890 års Riksdag gifna bemyndigande om upplåning af medel till inköp med mera af berörda jernväg, hvilket lånebemyndigande ansetts hafva blifvit till fullo verkställt.

Af hvad sålunda anförts — yttra fullmäktige vidare — framginge, att fullmäktige numera icke bland riksgäldskontorets medel egde någon tillgång, som finge användas till bestridande af ytterligare förekommande köpeskilling eller dermed jemförlig ersättning för Luleå—Gellivarebanan. Annat vore deremot förhållandet med det till omkostnader för inköpets verkställande anvisade belopp, 250,000 kronor. Häraf innestode nemligen i riksgäldskontoret fortfarande 229,042 kronor 77 öre. Då jernvägsstyrelsens förevarande underdåniga skrifvelse gäfvade vid handen, att en del af den för nämnda banas behof exproprierade marken varit intagen till banan redan före statens inköp af jernvägen, ehuru Svensk-Norska jernvägsbolaget ej förvärfvat eganderätt dertill, samt att expropriationsförfarandet påkallats deraf att styrelsen icke kunnat med markens egare träffa öfverenskommelse om förvärfvande för statens räkning af eganderätt till densamma, ansåge sig fullmäktige oförhindrade att på requisition af Eders Kongl. Maj:t utbetala den på ifrågavarande del fallande kostnad för expropriationsförfattningen, enligt jernvägsstyrelsens uppgift 3,476 kronor 26 öre.

Derefter har jemväl statskontoret den 20 sistlidne april i detta ärende afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och deruti, med tillkännagifvande att statskontoret med afseende å hvad fullmäktige i riksgäldskontoret anført biträdde de af fullmäktige uttalade åsigter, hemstält att, då, i händelse dessa åsigter af Eders Kongl. Maj:t godkändes, endast 3,476 kronor 26 öre af det utaf jernvägsstyrelsen förskjutna beloppet skulle komma att ersättas af medel, som stode under riksgäldskontorets förvaltning, hvadan af det förskjutna beloppet skulle återstå till ersättande 213,276 kronor 27 öre, Eders Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen äska ej mindre medgifvande att använda ofvanomförmälda, å anslaget till kompletteringsarbeten å Luleå—Gellivarebanan med mera uppkomna besparing, 81,194 kronor 27 öre, till ersättande, så långt den räckte, af nyssberörda förskott än äfven för ersättande af återstoden af förskottet ett anslag å 132,082 kronor.

Hvad först angår sättet för gäldande af den del utaf det af jernvägsstyrelsen till ersättande anmälda beloppet, som belöper på mark, hvilken efter det Luleå—Gellivarebanan öfvergått i statens ego med jernvägen förenats, finner jag hinder icke möta för Eders Kongl. Maj:t att bifalla hvad jernvägsstyrelsen i detta afseende föreslagit och sålunda medgifva, att härför må af den hos styrelsen inestående behållningen å anslaget till kompletteringsarbeten å Luleå—Gellivarebanan m. m. användas erforderliga beloppet, 37,694 kronor 27 öre.

Beträffande åter den del af förskottet, som belöper på mark, hvilken redan af Svensk-Norska jernvägsbolaget lagts till jernvägen, eller 179,058 kronor 26 öre, torde, med hänsyn till hvad fullmäktige i riksgäldskontoret anført, medel från riksgäldskontoret icke kunna till betäckande deraf reqvireras i vidsträcktare mån, än fullmäktige föreslagit eller såvidt angår den uppskattade kostnaden för expropriationsförrättningarna, 3,476 kronor 26 öre. För beredande af ersättning åt jernvägsstyrelsen för återstoden af ifrågavarande förskott, 175,582 kronor, lärer därför framställning till Riksdagen blifva nödvändig.

Att emellertid, såsom statskontoret ifrågasatt, hos Riksdagen begära medgifvande att för ändamålet i första rummet använda återstående behållningen å anslaget till kompletteringsarbeten å Luleå—Gellivarebanan finner jag icke tillrådligt, då, efter hvad jag från jernvägsstyrelsen under hand inhemtat, en del af nämnda behållning är behöflig för bestridande af med kompletteringsarbetena förenade kostnader, hvilka ännu ej kunnat gäldas.

Lämpligare synes mig då om för ändamålet finge användas erforderligt belopp af den i riksgäldskontoret innestående odisponerade återstoden af det till bestridande af kostnaderna för inköpet af Luleå—Gellivarebanan anvisade anslag af 250,000 kronor, hvilken återstod, nu utgörande 229,042 kronor 77 öre, dertill lemna full tillgång.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte

dels bemyndiga jernvägsstyrelsen ej mindre att af hos styrelsen innestående besparing af det utaf 1892 års Riksdag till kompletteringsarbeten å Luleå—Gellivarebanan m. m. anvisade anslag å 2,800,000 kronor använda ett belopp af 37,694 kronor 27 öre till gäldande af den del af ifrågavarande, utaf styrelsen förskottsvis bestridda kostnader, som belöpa på den mark, hvilken, efter det nämnda bana öfvergått i statens ego, med densamma förenats, än äfven att i riksgäldskontoret af det anslag å 250,000 kronor, som af 1890 års Riksdag stälts till Eders Kongl. Maj:ts förfogande att användas till bestridande af kostnader för inköpet af berörda bana, lyfta ett belopp af 3,476 kronor 26 öre att användas till betäckande af den del af kostnaden för expropriationsförrättningarne, som belöper på sådan mark, som redan vid tiden för banans öfvertagande af staten varit med banan förenad,

dels ock i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att af berörda anslag å 250,000 kronor ett belopp af 175,582 kronor må från riksgäldskontoret till jernvägsstyrelsen utbetalas såsom godtgörelse för af denna styrelse förskottsvis utgifven expropriationsersättning för mark, som, innan eganderätten till Luleå—Gellivarebanan öfvergått från Svensk-Norska jernvägsbolaget till svenska staten, för jernvägsanläggningen tagits i anspråk, men hvilken icke ingått uti det mellan bolaget och staten rörande banan uppgjorda köpeaftal.

Till denna af Statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall samt förordna, att proposition i ämnet skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Clas Lindbeck.